

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 17. maijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Anita Rodiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 82/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punktu, ciktāl tas paredz elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt personas kodu un deklarēto dzīvesvietas adresi, un 6. punktu, ciktāl tas liedz prasību pamatot ar Latvijas Republikas Satversmi, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un spēkā neesošu no 2022. gada 26. janvāra.

2. Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. un 6. punkts citstarp noteic, ka prasības pieteikumā norādāms personas kods, deklarētā dzīvesvietas adrese, kā arī likums, uz kura prasība pamatota.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietvērto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs vērsies Zemgales rajona tiesā ar prasības pieteikumu. Ar rajona tiesas [...] lēmumu prasības pieteikums atstāts bez virzības Pieteikuma iesniedzēja deklarētās dzīvesvietas un likuma, uz kura prasība pamatota, norādīšanai, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. un 6. punktu. Arī ar Zemgales apgabaltiesas [...] lēmumu prasības pieteikums atstāts bez virzības Pieteikuma iesniedzēja deklarētās dzīvesvietas norādīšanai, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punktu. Tomēr ar minēto lēmumu grozīts Zemgales rajona tiesas [...] lēmums, atzīstot par pamatotu Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību jautājumā par pienākumu norādīt likumu, uz kura prasība pamatota.

Pieteikumā ir norādīts, ka Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 6. punktā ietvertā prasība norādīt likumu, uz kura prasība pamatota, aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietvertās pamattiesības, jo liedz Pieteikuma iesniedzējam savu prasību pamatot ar Satversmes normām. Tomēr no pieteikumam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Zemgales apgabaltiesas [...] lēmumu Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzība jautājumā par pienākumu norādīt

likumu, uz kura prasība pamatota, tika atzīta par pamatotu. Proti, tiesas kolēģija norādīja, ka prasības pieteikumā ir atsauce uz tiesību normām, ar kurām prasītājs prasību pamato. Tādējādi ar Zemgales apgabaltiesas [...] lēmumu ir novērsts Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību iespējama aizskārums.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 6. punkta atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd arī Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punkta, ciktāl tas paredz prasītāja pienākumu elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt personas kodu, atbilstību Satversmes 92. pantam.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma regulējumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka gadījumos, kad prasības pieteikums tiek iesniegts elektroniski, personas koda norādīšana nav nepieciešama, jo prasītāju ir iespējams identificēt ar elektroniskā paraksta palīdzību. Turklāt ar personas koda norādīšanu netiekot nodrošināta Pieteikuma iesniedzēja datu aizsardzība. Tomēr Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts, ka personas datu aizsardzība izriet no Satversmes 96. pantā ietvertajām tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 13. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-18-01 15.1. punktu*). Tādējādi personas datu aizsardzības jautājumi ietilpst Satversmes 96. panta tvērumā.

Savukārt pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka prasītāja pienākums norādīt personas kodu elektroniski iesniegtā dokumentā aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punkta, ciktāl tas paredz elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt personas kodu, atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.3. Pieteikumā ir norādīts, ka Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punkts, ciktāl tas paredz elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt deklarēto dzīvesvietu, rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietverto pamattiesību aizskārums. Proti, šīs prasības neizpildes rezultātā Pieteikuma iesniedzējam ir liegta pieeja tiesai.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punkta, ciktāl tas paredz elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt deklarēto dzīvesvietu, atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Zemgales rajona tiesas lēmums tika pārsūdzēts Zemgales apgabaltiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad tika pieņemts un stājās spēkā apgabaltiesas lēmums, proti, no [..]. Ieteikums Satversmes tiesā saņemts 2022. gada 17. aprīlī. Tādējādi minētais termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 1¹. punkta, ciktāl tas paredz elektroniski iesniegtos dokumentos norādīt deklarēto dzīvesvietu, (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka ieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība ieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Ieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam, jo nepamatoti ierobežo Ieteikuma iesniedzēja tiesības uz pieeju tiesai.

Satversmes tiesas judikatūrā atzīts, ka tiesībās uz taisnīgu tiesu ietilpst arī tiesības uz brīvu pieeju tiesai (sk. *Satversmes tiesas 2003. gada 6. novembra sprieduma lietā Nr. 2003-10-01 secinājumu daļas 1. punktu*). Turklāt Satversmes

tiesa ir arī atzinusi, ka Satversme tieši neparedz gadījumus, kuros tiesības uz taisnīgu tiesu var ierobežot, tomēr tās nav absolūtas. Šīs tiesības var tikt ierobežotas tiktāl, ciktāl tās netiek atņemtas pēc būtības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 12. punktu*).

Kritēriji, pēc kuriem vērtējama tiesību normas atbilstība Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu, var atšķirties atkarībā no tā, vai konkrētā tiesību norma pilnībā liedz personai noteiktas, konkrētajā situācijā nodrošināmas garantijas tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija spriedumu lietā Nr. 2017-23-01*) vai paredz šo garantiju ierobežojumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2011-16-01*).

Pieteikumā ir pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētās normas leģitīmo mērķi un norādīti vispārīgi apsvērumi par to, ka likumā ietvertā prasība norādīt prasītāja deklarētās dzīvesvietas adresi elektroniski iesniegtos dokumentos nenodrošina leģitīmā mērķa sasniegšanu. Tomēr šādus vispārīgus Pieteikuma iesniedzēja apsvērumus nevar uzskatīt par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Tādējādi pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 82/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina